

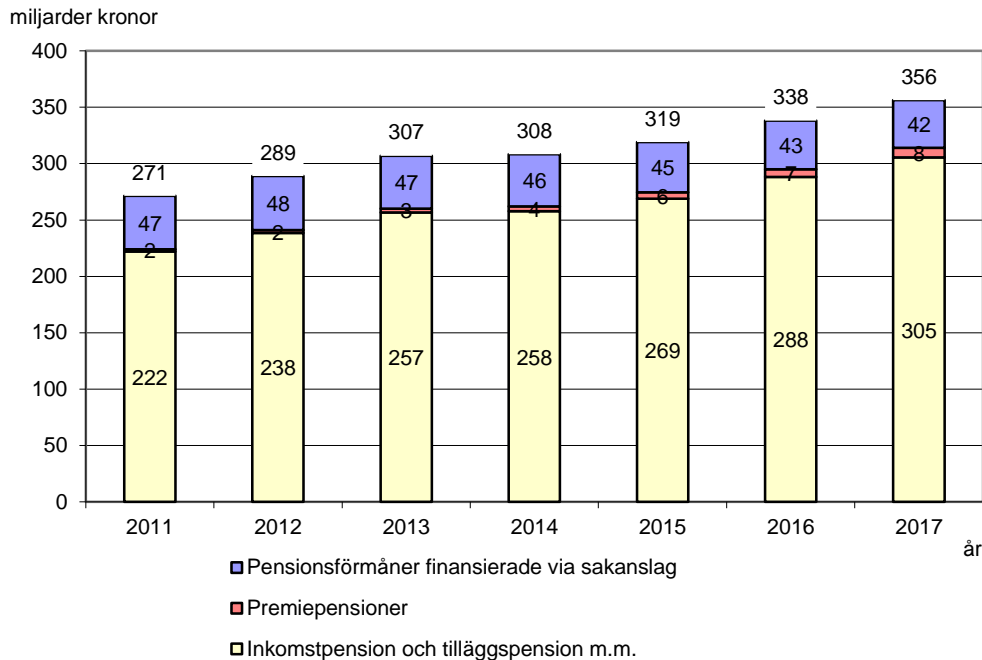
**Anslagsbelastning och prognos för anslag inom
Pensionsmyndighetens ansvarsområde
budgetåren 2013–2017**

Innehåll

Sammanfattning och inledning	3
Prognoser för inkomstindex och balanstal.....	8
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	
1:1 Garantipension till ålderspension	14
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	16
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	18
1:4 Äldreförsörjningsstöd	20
2:1 Pensionsmyndigheten	23
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	27
1:7 Pensionsrätt för barnår.....	29
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.....	31
Bilaga 1	Sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen
Bilaga 2	Utgifter inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde
Bilaga 3	Månadsfördelade prognoser för 2013

Sammanfattning

Pensionsmyndigheten har i uppdrag att redovisa utgiftsprognoser för förmåner inom dess ansvarsområde. I diagrammet nedan redovisas utgiftsutvecklingen från 2011-2017.

De totala utgifterna förväntas öka under prognosperioden, från 271 miljarder kronor år 2011 till 356 miljarder kronor år 2017. Utgifterna ökar som en följd av fler ålderspensionärer och att pensionerna ökar nominellt. Antalet ålderspensionärer beräknas öka från 1,9 miljoner år 2011 till 2,2 miljoner år 2017.

Antalet 61-åringar som tog tidigt uttag minskade något mellan 2009 och 2011 men ökade 2012. Andelen ser ut att minska något år 2013.

Från de antaganden som gjorts avseende balansindex beräknas följande förändringar för inkomstpensionerna (och tilläggspensionerna efter 65 år):

Förändring av inkomstpensioner, procent

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Maj-prognos	+3,5	+4,1	-2,4	+1,7	+4,2	+3,1
Juli-prognos	+3,5	+4,1	-2,7	+1,5	+4,8	+3,9

Frånsett år 2014 prognostiseras inkomstpensionen att öka nominellt för varje år under prognosperioden. Huvudorsaken till att indexeringen beräknas bli lägre 2014 och 2015 jämfört med föregående anslagsuppföljning är att prognosen för inkomstindex och därmed även balansindex har sänkts. För år 2016 har prognosen för balanstalet höjts samtidigt som prognosen för inkomstindex är nästan oförändrad. Därmed har prognosen för balansindex höjts. För år 2017 har både prognoserna för inkomstindex och balanstalet höjts. Se vidare avsnittet Prognoser för inkomstindex och balanstal.

2013-07-26

Andelen 65–66-åringar med bostadstillägg eller garantipension har minskat under senare år. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får bostadstillägg eller garantipension. Långsiktigt minskar därför antalet ålderspensionärer som får bostadstillägg eller garantipension. Sänkningen av inkomstpensionen 2010 och 2011 medförde dock kortsiktigt att antalet med bostadstillägg eller garantipension ökade något.

De viktigaste prognosförändringarna

Utgiftsprognosen för *ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget* har sänkts för 2014 och 2015 men höjts för 2016 och 2017. Det beror främst på en förändrad prognos för balansindex.

Utgiftsprognosen för *garantipension till ålderspension* är sänkt för alla år efter 2013 men mest för 2016 och 2017. Det beror på en sänkt prognos för prisbasbeloppet men för 2016 och 2017 också på den höjda prognosen för balansindex.

För *äldreförsörjningsstöd* har prognosen för antalet förmånstagare höjts och för *barnpension och efterlevandestöd* har den sänkts.

För övriga förmåner kan prognosändringarna betraktas som marginella om man bortser från förändringar som beror på ändrade prognoser för inkomstindex, balansindex och prisbasbelopp.

Förvaltningskostnader

Prognosen för de förvaltningskostnader som belastar anslaget åren 2013-2017 är oförändrad jämfört med den senaste prognosen.

Pensionsmyndighetens totala förvaltningskostnad beräknas till ca 1 296 miljoner kronor 2013 och till 1 496 miljoner kronor 2017 med prisuppräknning inkluderad. I 2013-års priser ligger förvaltningskostnaderna, såväl anslags- som totalnivån, relativt fast över tiden.

Prognosberäkningarna innefattar den samlade strategin för pensionsprognoser till alla som beskrevs i budgetunderlaget.

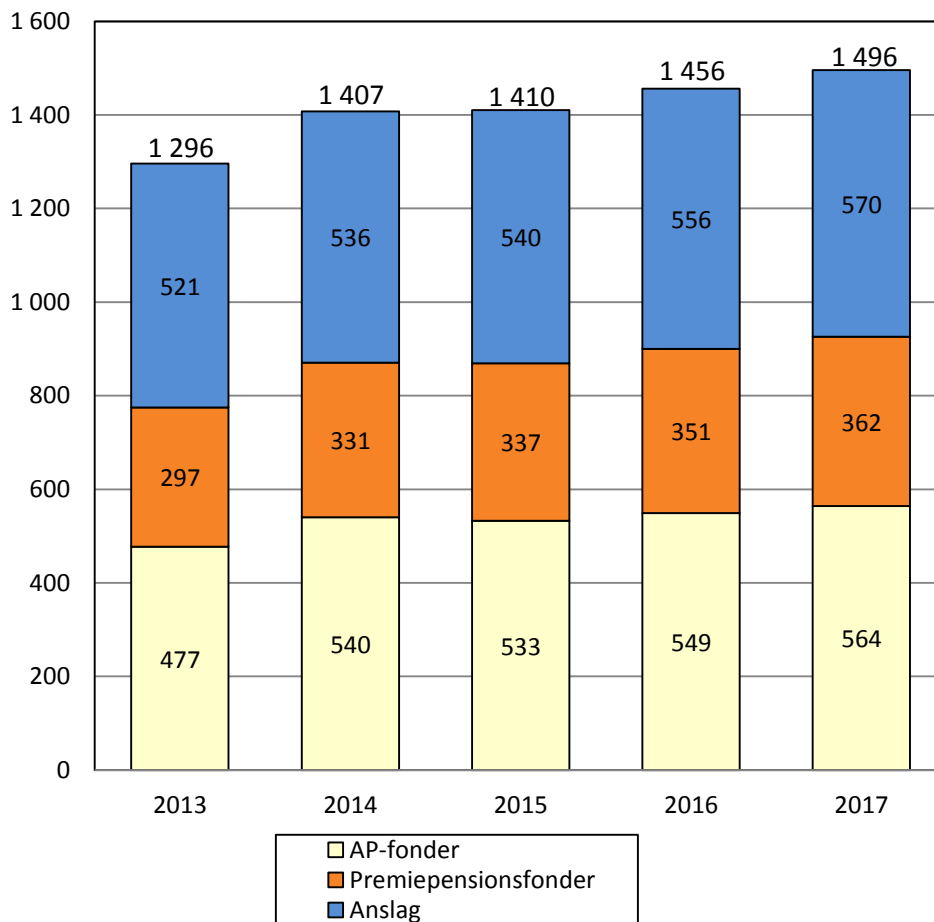
Trenden vad gäller kostnadsfördelningen har sedan myndighetsstarten pekat mot att AP-fondernas andel av finansieringen minskar på bekostnad av premiepensionssystemet. En anledning till detta är att avskrivningarna hos Försäkringskassan av de IT-stöd som togs fram i samband med pensionsreformen, som till övervägande del finansieras via AP-fonderna, blir i stort sett slutavskrivna under 2015 samtidigt som våra egenutvecklade IT-stöd, inklusive driften av dessa, belastar samtliga finansieringskällor med en mer jämn fördelning. Att inte anslagsfinansieringen påverkas på samma sätt som finansieringen via premiepensionssystemet beror på att premiepensionssystemet hela tiden växer i omfattning vad gäller antal sparare, förvaltad kapital, antal pensionärer och belopp som betalas ut. För inkomst- och tilläggspension (AP-fonderna) är volymerna relativt oförändrade medan garantipensionen (anslag) visar på minskade volymer framöver. Att anslagsfinansieringens andel tar ett kliv nedåt 2014 följer av att satsningen på den

2013-07-26

samlade strategin för pensionsprognos till alla endast till mycket liten andel finansieras via anslagsmedel.

Diagrammet som följer visar förvaltningskostnaderna i löpande priser åren 2013-2017.

Miljoner kronor

2013-07-26

Inledning

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2013 ska Pensionsmyndigheten senast den 29 juli 2013 redovisa utgiftsprognoser för 2013 – 2017. Utgiftsprognoserna ska redovisas i Hermes. Prognoserna ska lämnas i löpande priser. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till statsbudgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna ska redovisas.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och redovisas genom inrapportering i Hermes.

Uppdrag

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2013 ska följande redovisas:

- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad
- prognoser för 2013 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget, redovisat totalt samt fördelat per månad
- beräkningar av samtliga anslagsnivåer och anslagsposter samt utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2014 – 2017
- prognoser för balanstalet för 2014 – 2017
- prognoser för inkomstindex för 2014 – 2017
- förklaring till och analys av utfall i samband med förändringar i prognoser,
- beskrivningar av eventuella förändringar av prognosmodeller,
- prognosen för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit enligt 7 kap 4 § budgetlagen (2011:203) och hur skulden belastar anslag, respektive AP-fonderna och premiepensionssystemet samt
- användningen av den särskilda krediten enligt 7 kap 6 § budgetlagen (2011:203).

I denna rapport redovisas prognoser för åren 2013 – 2017 för anslag inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde inom utgiftsområdena 11 och 12 samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. I respektive avsnitt redovisas även en jämförelse med närmast föregående prognos.

En sammanfattande tabell för 2013 över anslagsuppföljningen inkluderande jämförelse med statens budget redovisas i bilaga 1. Utvecklingen av antal förmånstagare och av olika medelbelopp m.m. redovisas i bilaga 2. Månadsfördelade prognoser för år 2013 redovisas i bilaga 3.

Prognoserna för inkomstindex och balanstal redovisas i ett eget avsnitt.

Redovisningen av ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit samt användningen av den särskilda krediten redovisas i avsnitt 11.2:1 Pensionsmyndigheten.

Prognosunderlag

Pensionsmyndigheten strävar efter att använda det mest aktuella dataunderlaget med godtagbar kvalitet som finns tillgängligt. Eftersom en viss eftersläpning finns i

2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

statistiken innebär det för denna rapport att material för juni i största möjliga utsträckning har använts. Det ekonomiska månadsutfallet till och med minst juni 2013 har beaktats för samtliga anslag.

Vid prognoserna tas hänsyn till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Däremot tas oftast inte hänsyn till av regeringen aviserade regeländringar för vilka lagförslag saknas eftersom detaljerat underlag för beräkningar inte finns. Vi har till exempel inte beaktat något av de förslag som Pensionsåldersutredningen har lämnat till regeringen.

Till beräkningarna har SCB:s befolkningsprognos från 17 april 2013 använts.

Från Konjunkturinstitutet har hämtats in uppgifter med prognoser för löneutveckling och prisbasbelopp med mera. Dessa antaganden har legat till grund för eller fungerat som antaganden vid prognosberäkningarna. Den antagandebild som använts redovisas i bilaga 2.

Kontaktpersoner

Anslag	Kontaktperson
Prognoser för inkomstindex och balanstal	Stefan Granbom, Hans Karlsson
11.1:1 Garantipension till ålderspension	Stefan Granbom
11.1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	Hans Karlsson
11.1:3 Bostadstillägg till pensionärer	Stefan Granbom
11.1:4 Äldreförsörjningsstöd	Stefan Granbom
11.2:1 Pensionsmyndigheten	Johan Söderberg
12.1:5 Barnpensioner och efterlevandestöd till barn	Hans Karlsson
12.1:7 Pensionsrätt för barnår	Nils Holmgren
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	Hans Karlsson

Samtliga kan nås på telefon 0771-771 771

Prognoser för inkomstindex och balanstal

Enligt regleringsbrevet avseende Pensionsmyndigheten ska prognoser lämnas för balanstalet och inkomstindex för 2014 – 2017.

Inkomstindex för ett år baseras på de senaste tre årens genomsnittliga realinkomstutveckling samt förändringen av konsumentprisindex mellan juni året innan och juni två år innan. Pensionsgrundande inkomster (PGI) som överstiger 0,423 prisbasbelopp ingår för individer som är mellan 16-64 års ålder.

Inkomstindex för åren 2014-2017 är beräknat utifrån Konjunkturinstitutets prognoser för konsumentprisindex och summa PGI. Pensionsmyndigheten har med utgångspunkt från KI:s prognos beräknat inkomstindex för år 2014 efter det att SCB har fastställt konsumentprisindex för juni. Inkomstindex för åren 2015-2017 är beräknat utifrån Konjunkturinstitutets prognoser för konsumentprisindex och summa PGI. Pensionsmyndigheten har för dessa år gjort en prognos för antal med PGI och färdigställt prognosen för inkomstindex åren 2015-2017. Den antagandebild som använts till prognoserna finns i bilaga 2.

Inkomstindex år 2012 var 149,32 och år 2013 är inkomstindex 154,84, en ökning med 3,7 procent. Inkomstindex för år 2014 är beräknat till 155,61, en ökning med 0,5 procent jämfört med år 2013. Pensionsmyndighetens prognos för inkomstindex redovisas nedan.

Prognos PGI

	Utfall				Prognos				
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Summa PGI (miljarder kronor)	1302	1305	1346	1398	1444	1485	1533	1595	1659
Procentuell utveckling	4,3	0,3	3,1	3,9	3,2	2,9	3,2	4,0	4,1
Antal med PGI (tusental)	5081	4992	5024	5068	5078	5081	5098	5131	5168
Förändring (tusental)	+6	-89	+32	+44	+10	+3	+17	+33	+37
Snittinkomst (tusental kronor)	256	261	268	276	284	292	301	311	321
Procentuell utveckling	4,1	2,1	2,5	3,0	3,0	2,8	2,9	3,3	3,3

Utvecklingen av antalet personer i åldern 16-24 som arbetar och som når över inkomsten på 0,423 prisbasbelopp per år har relativt stor betydelse för antalet med pensionsgrundande inkomst eftersom antalet med pensionsgrundande inkomst för dem som är äldre inte förändras så mycket år från år. Under lågkonjunkturen 2009 sjönk antalet med pensionsgrundande inkomst mellan 16-24 år relativt kraftigt. En viss

2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

återgång skedde under 2010 och 2011. År 2011 skedde den största antalsökningen i åldersgruppen 16-24 år. Antalet i den gruppen ökade med 38 000. Individer i denna åldersgrupp har i regel låga inkomster.

Antalet med PGI beräknas öka svagt fram till 2013 för att sedan öka något kraftigare för åren 2014-2016. Konjunkturinstitutet prognostiserar att antalet sysselsatta ökar relativt svagt för åren 2013-2014 för att därefter beräknas öka kraftigare. Antalet med PGI är dock relativt svårt att prognostisera eftersom det är många personer som har inkomster omkring golvet på 0,423 prisbasbelopp. Antalet i befolkningen i åldersgruppen 25-64 beräknas öka relativt kraftigt under åren 2013-2017 och det beräknas påverka antalet med PGI under prognosperioden.

Summa PGI styrs främst av lönesummeutvecklingen men till viss del även av prisbasbeloppets utveckling eftersom prisbasbeloppet påverkar många socialförsäkringar m.m.

Jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning har Konjunkturinstitutet justerat ned prognosen något för summa PGI för åren 2012-2013. Det medför att genomsnittsinkomsten blir något lägre jämfört med tidigare prognos. Även konsumentprisindex har justerats ned något för 2014. Jämfört med föregående prognos har därmed inkomstindex sänkts för åren 2014-2015.

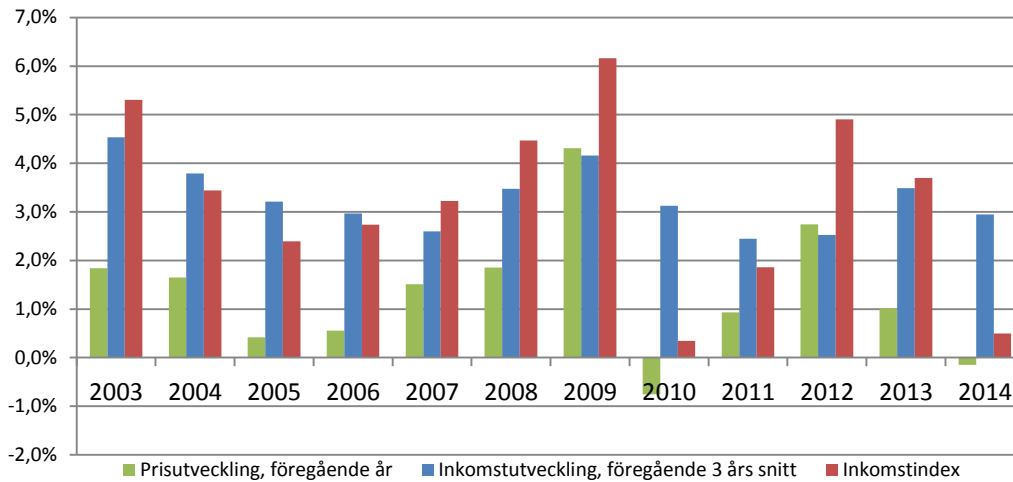
Det är en relativt hög negativ korrigeringsfaktor som påverkar inkomstindex för 2014. Det beror främst på att utfallet för summa PGI för 2011 och därmed genomsnittsinkomsten blev lägre jämfört med den prognos som låg till grund för inkomstindex 2013.

Prognos inkomstindex och dess delar

	Fastställda inkomstindex						Prognos			
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Real inkomst- utveckling, tre års snitt	2,1	1,6	1,3	1,0	1,5	1,9	1,7	2,3	2,2	1,4
Prisförändring, juni t-1 – juni t-2	1,9	4,3	-0,8	0,9	2,7	1,0	-0,1	0,9	1,7	2,6
Korrigerig av tidigare prognoser	0,4	0,2	-0,2	-0,0	0,5	0,7	-1,1			
Förändring av inkomstindex	4,5	6,2	0,3	1,9	4,9	3,7	0,5	3,2	3,9	4,1
Inkomstindex, ny prognos	131,18	139,26	139,74	142,34	149,32	154,84	155,61	160,63	166,95	173,72
Inkomstindex, föregående prognos							156,02	161,10	166,98	172,93

Utvecklingen av inkomstindex för ett enskilt år påverkas dels av inkomstutvecklingen men även av prisutvecklingen. Inkomstindex har därför en annan utvecklingstakt jämfört med inkomstutvecklingen. För ett enskilt år har prisutvecklingen relativt stor betydelse jämfört med inkomstutvecklingen (se diagram nedan).

Inkomst- och prisutveckling i förhållande till utvecklingen av inkomstindex

Beräkningen av *balanstalet* baseras på samma antaganden som utgiftsprognoserna. Balanstalet består av tre komponenter, avgiftstillgång, AP-fonderna (treårigt medelvärde) samt pensionsskuld.

Ett antagande har gjorts för utvecklingen av aktiekurserna i Sverige och övriga länder som AP-fonden har medel placerade i, främst USA och EU-länder. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Vid beräkningen antas att aktier ger en överavkastning i förhållande till korta räntor på 3,5 procent, inklusive utdelningar. Efter avdrag för utdelningar innebär det att aktiekurserna under ett år beräknas att stiga med knappt en procent mer än vad som motsvarar korta räntor. Antagandet är behäftat med mycket stor osäkerhet och bör inte betraktas som en ”prognos”. Även två alternativa antaganden har gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar balanstalsprognosen.

För år 2013 antas aktiekurserna (exkl. utdelningar) öka med 9 procent och för 2014 – 2015 med 2 procent per år i det alternativ som benämns huvudalternativ. Detta alternativ har legat till grund för beräkningen av balansindex och därmed också utgiftsprognoserna för inkomstgrundad ålderspension, garantipension, änkepension och BTP. De övriga två alternativen ska ses som en känslighetsanalys om hur balanstalet påverkas av antagandet om aktiekursernas utveckling. I det optimistiska alternativet har antagandet höjts med tio procentenheter för varje år jämfört med huvudalternativet och i det pessimistiska alternativet har det sänkts lika mycket.

Tabellen nedan redovisar de antaganden som gjorts för kursutvecklingen 2013 – 2015, balanstalet för 2013 och 2014 och en prognos för balanstalet för 2015 – 2017. Något antagande om kursutvecklingen 2016 – 2017 behöver inte göras eftersom balanstalet för år 2017 baseras på utfallet 2015. I tabellen redovisas också balansindex för 2013, preliminärt balansindex för 2014 samt en prognos för balansindex för 2015 – 2017.

	2013	2014	2015	2016	2017
Aktiekursernas utveckling, %					
Huvudalternativ	+9,0	+2,0	+2,0		
Optimistiskt alternativ	+19,0	+12,0	+12,0		
Pessimistiskt alternativ	-1,0	-8,0	-8,0		
Balanstalet, utfall och prognos					
Huvudalternativ	1,0198	0,9837	0,9995	1,0240	1,0146
Optimistiskt alternativ	1,0198	0,9837	1,0016	1,0293	1,0223
Pessimistiskt alternativ	1,0198	0,9837	0,9972	1,0187	1,0073
Balansindex, huvudalternativ	148,53	146,84	151,50	161,24	170,23

Balanstalet för år 2014 blir 0,9837. För 2015 beräknas balanstalet bli ungefär 1,0 i huvudalternativet och för 2016 och 2017 högre än 1,0 i alla tre beräkningsalternativen.

Att balanstalet blir lägre än 1,0 år 2014 innebär att pensionerna detta år blir uppräknade med mindre än vad som motsvarar den vanliga följsamhetsindexeringen, dvs. förändringen av inkomstindex med avdrag för 1,6 procentenheter. De år då balanstalet blir högre än 1,0 räknas pensionerna upp med mer än vad som motsvarar den vanliga följsamhetsindexeringen.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning har prognosen för balanstalet för 2015 sänkts något medan prognosen för balanstalen för 2016 – 2017 har höjts. Prognosen för avgiftstillgången har sänkts för 2015 och 2016 men höjts för 2017. Det beror främst på ändrade antaganden för lönesummans utveckling. Prognosen för AP-fondernas fondkapital har höjts eftersom antagandet för aktiekursernas ökning har höjts för 2013. Prognosen för pensionskulden har sänkts för 2015 och 2016 beroende på att prognosen för inkomstindex har sänkts. För 2017 är prognosen för pensionskulden i stort sett oförändrad. Balansindex och därmed även inkomstpensionerna beräknas bli lägre 2014 och 2015 jämfört med föregående anslagsuppföljning men högre för åren därefter. Minskningen 2014 och 2015 beror på att prognosen för inkomstindex har sänkts för dessa år. Höjningen för åren därefter beror på de höjda balanstalen.

Tillgångarna består till största delen av avgiftstillgången. Avgiftstillgångens utveckling styrs av AP-fondernas avgiftsinkomster, omsättningstiden och vissa utjämningsregler. Omsättningstiden beräknas minska med några promille per år. AP-fondernas avgiftsinkomster består av en arbetsgivaravgift och egenavgift samt en allmän pensionsavgift och en statlig ålderspensionsavgift. Arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften påverkas av lönesummans utveckling. Egenavgiften kan ha en lite annan utveckling. Denna avgift utgör dock bara en eller ett par procent av AP-fondernas avgiftsinkomster. Den statliga ålderspensionsavgiften utgör knappt tio procent av AP-fondernas avgiftsinkomster. Denna avgift har minskat vissa år och ökat i mycket måttlig takt de flesta övriga åren. Detta beror bland annat på minskade utgifter inom sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Dessutom är en del av de ersättningar som ligger till grund för denna avgift prisindexerade och inte löneindexerade. För kommande år beräknas den statliga ålderspensionsavgiften vara i stort sett oförändrad. Därmed beräknas AP-fondernas avgiftsinkomster sammantaget öka i långsammare takt än lönesumman för nästan alla prognosår. Detta har också gällt

2013-07-26

Dok.bet.

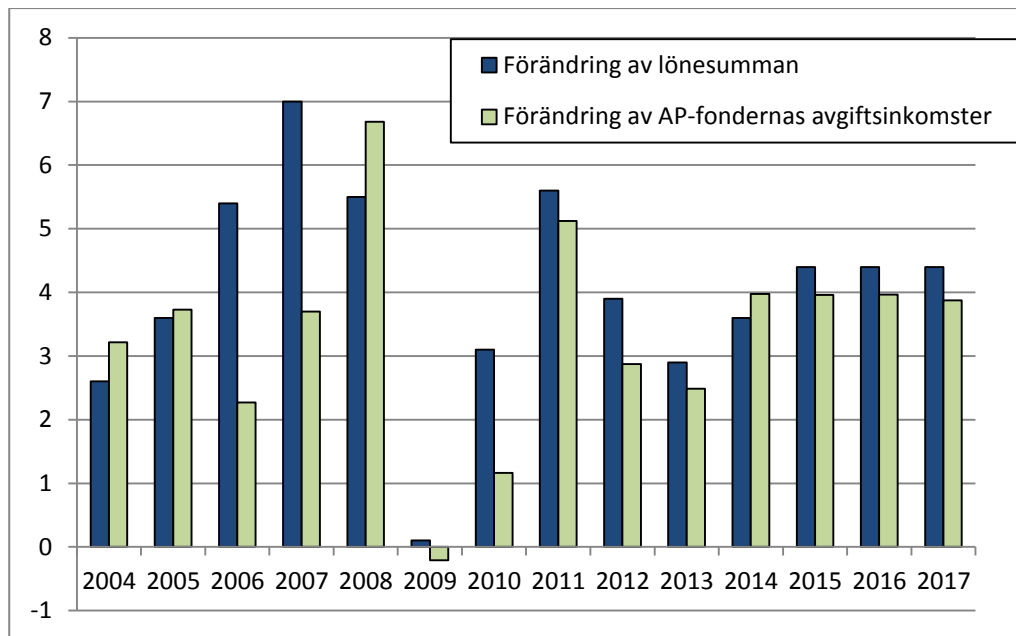
Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

för flertalet tidigare år vilket framgår av nedanstående diagram som visar utvecklingen från och med 2004.

Förändring av lönesumman respektive AP-fondernas avgiftsinkomster jämfört med året innan, procent

Tabellen som följer visar de komponenter som ingår i balanstalet och en jämförelse med föregående prognos.

		Avgifts- tillgång	AP- fonderna ¹	Summa tillgångar	Pensionsskuld	Balanstal
2014	<i>Utfall</i>	6 914 567	908 488	7 823 055	7 952 316	0,9837
2015	<i>Ny prognos</i>	7 112 633	942 667	8 055 300	8 059 426	0,9995
	<i>Föregående prognos</i>	7 134 044	940 251	8 074 295	8 071 166	1,0004
2016	<i>Ny prognos</i>	7 391 026	987 089	8 378 115	8 181 670	1,0240
	<i>Föregående prognos</i>	7 397 975	981 487	8 379 462	8 206 604	1,0211
2017	<i>Ny prognos</i>	7 719 448	1 005 067	8 724 515	8 599 140	1,0146
	<i>Föregående prognos</i>	7 703 093	996 387	8 699 480	8 599 527	1,0116

¹medelvärde för tre år

Följsamhetsindexering m.m.

Alla inkomstpensioner samt tillägspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Detta innebär att pensionerna räknas om vid varje årsskifte med för-

2013-07-26

ändringen av inkomstindex efter ett avdrag på 1,6 procentenheter. Om balanseringen är aktiverad används ett så kallat balansindex i stället för inkomstindex.

År 2012 räknades tilläggspensioner över 65 år samt inkomstpensioner upp med 3,5 procent och i år har de blivit uppräknade med 4,1 procent. För år 2014 beräknas pensionerna bli nedräknade igen men för åren 2015 – 2017 beräknas de bli uppräknade nominellt. Genom att räkna bort effekten av förändringen av prisbasbeloppet kan ”real” förändring av inkomstpensionerna beräknas. Inkomstpensionerna beräknas minska ”real” 2014 men öka åren därefter.

Tabellen nedan visar effekten av följsamhetsindexeringen 2013 – 2017 enligt huvudalternativet ovan. Förändringen för inkomstpension gäller också tilläggspension över 65 år.

	2013	2014	2015	2016	2017
Förändring av inkomstindex, %	+3,7	+0,5	+3,2	+3,9	+4,1
Balanseringseffekt	+2,0	-1,6	-0,1	+2,4	+1,5
Förändring av balansindex, %	+5,8	-1,1	+3,2	+6,4	+5,6
Nominell förändring av inkomstpensionerna, %	+4,1	-2,7	+1,5	+4,8	+3,9
”Real” förändring av inkomstpensionerna, %	+2,9	-2,5	+0,6	+2,9	+1,2

Balansindex är lägre än inkomstindex på grund av de negativa balanseringarna 2010 – 2011. Enligt beräkningarna kommer inte indexeringen att återställas under prognosperioden fram till 2017. Balanseringsreglerna har dock bidragit med ett positivt tillskott till indexeringen åren 2012 och 2013. Åren 2014 beräknas att balanseringseffekten blir negativ, år 2015 ganska nära noll men åren 2016 och 2017 beräknas balanseringseffekten bli positiv igen.

Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen 2010 – 2011 höjde garantipensionen för dem som hade både inkomstgrundad pension och garantipension. När inkomstpensionen sänks tillkommer det även en del nya ”garantipensionärer” som hamnar under brytpunkten för garantipension. De får dock låga belopp i garantipension. Balanseringen har därför en höjande effekt på utgifterna för garantipension och även BTP. Vissa änkepensioner påverkas också av balanseringen.

Prisbasbeloppet beräknas öka de flesta åren under perioden 2013 – 2017. Det har en höjande effekt på utgiftsnivån för garantipension till ålderspension, garantipensioner till efterlevandepension, äldreförsörjningsstöd, efterlevandestöd samt tilläggspension före 65 års ålder. Inkomstindex ökar också under denna period. Det påverkar inkomstgrundade efterlevandepensioner inklusive barnpensioner. Höjningen av inkomstindex höjer också pensionsrätten för barnår.

2013-07-26

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2013	2014	2015	2016	2017
16 744 000	16 359 400	15 791 900	14 878 500	14 123 200

Analys

Antalet ålderspensioner beräknas öka under åren 2013–2017 eftersom stora födelseårgångar då fyller 65 år. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. De nya ålderspensionärerna har också högre genomsnittlig inkomstgrundad pension än vad befintliga pensionärer har. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Detta medför att antalet garantipensioner som tillkommer under ett år är färre än antalet som upphör genom dödsfall. Antalet garantipensioner minskar därmed på lång sikt.

Balanseringen inom inkomstpensionssystemet har en höjande effekt på utgifterna för garantipension, se tidigare avsnitt om prognoser för inkomstindex och balanstal. Prisbasbeloppet beräknas öka under de flesta åren 2013-2017. Det har en höjande effekt på utgiftsnivån.

Ungefär 762 000 ålderspensionärer beräknas ha garantipension vid mitten av år 2013. År 2012 var det 805 000 ålderspensionärer med garantipension. Den relativt kraftiga minskningen av antalet mellan 2012 och 2013 beror på att inkomstpensionen har räknats upp med 4,1 procent år 2013 medan prisbasbeloppet har ökat med 1,1 procent. Många personer blir av med sin garantipension när inkomstpensionen ökar. Antalet ålderspensionärer med garantipension beräknas att öka fram till 2015 för att sedan minska.

Genomsnittligt garantipensionsbelopp sjunker ganska kraftigt. Det beror på att nytillkommande pensionärer har lägre garantipension än vad de som avlider har.

2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2013.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Föregående prognosbelopp	16 739 000	16 373 400	15 844 900	15 090 600	14 468 300
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden		-27 000	-75 000	-242 100	-381 100
Volym- och strukturförändringar	+5 000	+13 000	+22 000	+30 000	+36 000
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	16 744 000	16 359 400	15 791 900	14 878 500	14 123 200
Differens i 1000-tal kronor	+5 000	-14 000	-53 000	-212 100	-345 100
Differens i procent	+0,0	-0,1	-0,3	-1,4	-2,4

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för garantipension påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt även av inkomstindex/balansindex (ju lägre balansindex desto högre garantipensioner).

För åren 2014-2015 är balansindex sänkt jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för garantipension. För åren 2016-2017 är balansindex höjt jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen.

Prognosen för prisbasbeloppet är sänkt för åren 2014-2017 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för åren 2014-2017.

Volym- och strukturförändringar

Antalet förmånstagare beräknas bli något fler jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning, bortsett från de effekter som ändrade makroekonomiska antaganden har på antalsutvecklingen. Utgiftsprognosen har av den anledningen höjts något för åren 2013-2017.

2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2013	2014	2015	2016	2017
13 877 400	13 059 800	12 584 700	12 252 500	11 936 200

Från anslaget finansieras änkepension, allmän omställningspension, förlängd omställningspension och särskild efterlevandepension samt garantipensioner till dessa förmåner. Änkepension svarar för drygt 90 procent av utgifterna.

Analys

Änkepensionssystemet är under avveckling. År 2012 minskade antalet änkepensioner med knappt 11 000. Kommande år beräknas antalet änkepensioner minska med drygt 11 000 per år. Antalet änkepensioner var ungefär 313 000 i genomsnitt under år 2012 och beräknas till 256 000 år 2017.

Antalet garantipensioner till änkepension beräknas minska från 11 800 i genomsnitt under år 2012 till knappt 5 000 år 2017.

Antalet allmänna omställningspensioner beräknas minska från 3 800 år 2012 till 3 400 år 2017. Antalet garantipensioner till omställningspension beräknas minska i något raskare takt.

Antalet förlängda omställningspensioner var knappt 2 700 i genomsnitt år 2012. Det beräknas att antalet kommer att vara ungefär 2 700 under hela prognosperioden. Antalet garantipensioner till förlängd omställningspension beräknas däremot minska med någon procent per år.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2013.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Föregående prognosbelopp	13 885 500	13 106 300	12 640 100	12 273 200	11 885 800
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomisk antaganden	–	–34 200	–40 200	+3 500	+70 800
Volym- och strukturförändringar	–8 100	–12 300	–15 200	–24 200	–20 400
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	13 877 400	13 059 800	12 584 700	12 252 500	11 936 200
Differens i 1000-tal kronor	–8 100	–46 500	–55 400	–20 700	+50 400
Differens i procent	–0,1	–0,4	–0,4	–0,2	+0,4

Ändrade makroekonomiska antaganden

De inkomstgrundade efterlevandepensionerna påverkas av inkomstindex. Garantipensionerna påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt också av inkomstindex

2013-07-26

(ju högre inkomstindex desto lägre garantipensioner). Inkomstindex har störst inverkan på utgiftsprognosen. Prognosen för inkomstindex har sänkts för 2014 – 2016 men höjts för 2017 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Prognosen för prisbasbeloppet har sänkts alla åren 2014 – 2017.

Utgifterna påverkas också av balansindex. För änkor födda under något av åren 1930 – 1944 finns en garantinivå för änkepension som baseras på änkans ålderspension och den avlidne makens teoretiska ålderspension. Dessa änkepensioner höjs om balansindex höjs och vice versa. Vissa änkepensioner som inte omfattas av garantiregeln kan däremot sänkas vid ett höjt balansindex och tvärtom. Än så länge är det dock färre änkepensioner som tillhör den gruppen. Jämfört med föregående anslagsuppföljning har prognosen för balansindex sänkts för 2014 och 2015 men höjts för 2016 och 2017.

Volym- och strukturförändringar

Små justeringar av volymprognosen har gjorts, baserat på utvecklingen hittills i år. Den justering som påverkar utgifterna mest är att prognosen för antalet änkepensioner har sänkts något.

2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2013	2014	2015	2016	2017
8 190 500	8 373 600	8 193 900	7 769 800	7 716 100

Analys

Långsiktigt minskar antalet ålderspensionärer som får bostadstillägg (BTP). Det beror på att många BTP-tagare är äldre ålderspensionärer och att nytillkomna ålderspensionärer har en högre medelpension. Andelen 65–66-åringar med BTP har minskat under senare år. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Med reallönetillväxt krävs färre år med förvärvsarbete för att komma över gränsen där bostadstillägg är bortreducerad av inkomstgrundad pension. Under de senaste femton åren har reallönetillväxten i snitt per år varit drygt två procent. För yngre ålderspensionärer stiger också den genomsnittliga tjänstepensionen relativt kraftigt över tid (8 procents ökning per år mellan 2006-2011 i åldern 65-69 år enligt SCB:s inkomststatistik). Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får bostadstillägg. En annan tänkbar förklaring till att andelen med BTP minskar är att den genomsnittliga förmögenheten bland pensionärer har vuxit.

Balanseringen inom inkomstpensionssystemet har en höjande effekt på utgifterna för bostadstillägg, se tidigare avsnitt om prognoser för inkomstindex och balanstal.

Boendekostnadernas förändringar har stor betydelse för bostadstilläggets utveckling. Konjunkturinstitutet prognostiserar att boendekostnadsindex för bostads- och hyresrätter ökar för år 2013 med 2,3 procent.

Det maximala bostadstillägget har höjts år 2013 med 170 kronor per månad för ogifta till 340 kronor plus 93 procent av boendekostnaden (dock maximalt 5 000 kronor i boendekostnad). Utgifterna ökar därför från 2012 till 2013.

Tillsvidarebeslut för BTP har införts från 1 november 2012 och det innebär att BTP-tagaren inte behöver söka om sitt bostadstillägg. Med regelverket innan dess fick BTP-tagaren kontinuerligt söka om sitt bostadstillägg, vanligtvis varje år. I prognosen har det antagits att tillsvidarebeslut inte får någon påverkan på utgiften.

2013-07-26

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2013.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Föregående prognosbelopp	8 181 000	8 356 100	8 169 200	7 793 200	7 717 400
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden	+9 500	+17 500	+24 700	-23 400	-23 200
Volym- och strukturförändringar					+21 900
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	8 190 500	8 373 600	8 193 900	7 769 800	7 716 100
Differens i 1000-tal kronor	+9 500	+17 500	+24 700	-23 400	-1 300
Differens i procent	+0,1	+0,2	+0,3	-0,3	-0,0

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för bostadstillägg påverkas av inkomstindex/balansindex, prisbasbeloppet och boendekostnadsutvecklingen.

Prognosen för balansindex har sänkts för åren 2014–2015 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Prognosen för den inkomst som tas upp vid beräkningen av BTP har av det skälet sänkts. Detta har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för bostadstillägg. För åren 2016–2017 är prognosen för balansindex höjd jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för dessa år.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är höjd för år 2013 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. För år 2014 är prognosen för förändring av boendekostnadsindex sänkt jämfört med föregående anslagsuppföljning.

Volym- och strukturförändringar

Antalet förmånstagare beräknas bli något fler för år 2017 jämfört med vad som antogs i föregående anslagsuppföljning.

2013-07-26

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2013	2014	2015	2016	2017
648 200	678 200	710 600	740 900	763 500

Analys

Förmånen är avsedd för personer 65 år och äldre som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra pensionsförmåner.

Medelantalet personer med äldreförsörjningsstöd (ÄFS) beräknas till 16 300 år 2013. Antalet personer med ÄFS beräknas öka under kommande år eftersom en större andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare. För den sistnämnda gruppen kan hel garantipension ersätta ÄFS efter 10 års bosättningstid. En del av den utgift som för födda 1937 eller tidigare bokförs under anslaget garantipension bokförs därför för födda 1938 eller senare under anslaget äldreförsörjningsstöd. Denna olikhet mellan födelseårgångarna kommer att påverka antalsutvecklingen för ÄFS under många år.

Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandringen (asylskäl) minskade tidigare, men under det senaste året har den ökat något. Ungefär två procent är över 60 år av dem som invandrar av asylskäl och som får uppehållstillstånd.

Antalet förmånstagare påverkas även av skatteförändringar eftersom ÄFS beräknas utifrån nettopensionen. Skatten har sänkts år 2013 för dem över 65 år. Det har en sänkande effekt på utgiften.

Skälig levnadsnivå för ÄFS har höjts 2013 för ogifta. Det leder till något högre utgifter.

Till år 2017 beräknas antalet förmånstagare öka till 18 900 personer.

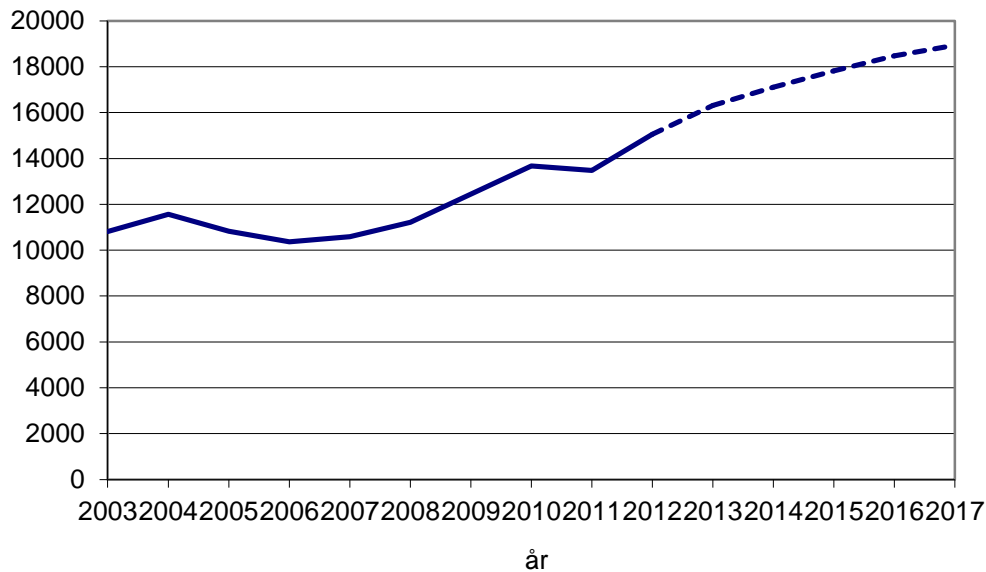
2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2013.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Föregående prognosbelopp	638 700	670 600	704 100	735 300	757 800
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden	+600	-500	-1 000	-1 400	-1 000
Volym- och strukturförändringar	+8 900	+8 100	+7 500	+7 000	+6 700
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	648 200	678 200	710 600	740 900	763 500
Differens i 1000-tal kronor	+9 500	+7 600	+6 500	+5 600	+5 700
Differens i procent	+1,5	+1,1	+0,9	+0,8	+0,8

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för prisbasbeloppet har sänkts för åren 2014-2017 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Eftersom skälig levnadsnivå är knuten till prisbasbeloppet har denna förändring haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för 2014-2017.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är höjd för år 2013 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. För år 2014 är prognosen för förändring av boendekostnadsindex sänkt jämfört med föregående anslagsuppföljning.

2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

Volym- och strukturförändringar

Antalet förmånstagare har justerats upp något för åren 2013-2017 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Antalet har under 2013 ökat något mer än vad som antogs i föregående prognos.

2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

2:1 Pensionsmyndigheten

Tabell 2:1.1 - Prognos anslag. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

2013	2014	2015	2016	2017
521 223	536 404	540 388	556 097	570 231

Analys

Prognosen för de förvaltningskostnader som belastar anslaget 2013 är oförändrad jämfört med den senaste prognosen som lämnades i maj.

Pensionsmyndighetens totala förvaltningskostnad beräknas till ca 1 296 miljoner kronor 2013 och till 1 496 miljoner kronor 2017 med prisuppräknning inkluderad. I 2013-års priser ligger förvaltningskostnaderna, såväl anslags- som totalnivån, relativt fast över tiden.

Prognosberäkningarna innefattar den samlade strategin för pensionsprognoser till alla som beskrevs i budgetunderlaget.

Anslagsöversikt

Av tabell 2:1.2 nedan framgår att prognostiserade kostnader ryms inom ramen för tillgängliga anslagsmedel för år 2013.

Tabell 2:1.2 - Anslagsöversikt 2013. Beloppen anges i 1000-tal kronor

Ingående överföringsbelopp	Anslag 2013	Tilldelade medel	Prognos för hela året	Årets över-/underskridande	Awikelse från tilldelade medel	Högsta anslagskredit	Tillgängliga medel	Överskridande av anslagskredit
11 358	521 591	532 949	521 223	368	11 726	15 648	548 597	0

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med den prognos som lämnades i maj 2013.

Prognoserna för åren 2013-2017 är oförändrade.

Tabell 2:1.3 - Prognosjämförelse. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Föregående prognosbelopp	521 223	536 404	540 388	556 097	570 231
Överföring till/från andra anslagsposter					
Ändrade makroekonomiska antaganden					
Volym- och strukturförändringar					
Ny regel					
Övrigt	0	0	0	0	0
Ny prognos	521 223	536 404	540 388	556 097	570 231
Differens i 1000-tal kronor	0	0	0	0	0
Differens i procent	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

De totala förvaltningskostnaderna

I de följande tabellerna redogörs för Pensionsmyndighetens prognos för de totala förvaltningskostnaderna samt fördelningen mellan de olika finansieringskällorna först i löpande priser (tabell 2:1.4), därefter i 2013-års priser (tabell 2:1.5).

2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

*Totala kostnader – löpande priser***Tabell 2:1.4 - Totala förvaltningskostnader** Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Total förvaltningskostnad	1 296 083	1 407 297	1 409 890	1 456 183	1 495 956
Varav Anslagsmedel	521 223 40,2%	536 404 38,1%	540 388 38,3%	556 097 38,2%	570 231 38,1%
AP-fonderna	477 491 36,9%	540 369 38,4%	532 563 37,8%	549 075 37,7%	564 028 37,7%
Premiepensionsfonderna	297 368 22,9%	330 525 23,5%	336 938 23,9%	351 011 24,1%	361 697 24,2%

Analys

Vid framräkningen av kostnaderna för åren 2014-2017 tas hänsyn bland annat till makroekonomiska förutsättningar från Konjunkturinstitutet. För förvaltningskostnaderna har Konjunkturinstitutets beräknade KPI beaktats samtidigt som vi gör en egen bedömning av löneutvecklingen på Pensionsmyndigheten. Eftersom Pensionsmyndighetens totala kostnader utgörs till drygt 40 procent av personalkostnader har bedömda löneökningar använts motsvarande denna andel och resterande andel av framräkningen har utgjorts av KPI från Konjunkturinstitutets beräkningar.

För fördelningen av kostnader mellan de tre finansieringskällorna används Pensionsmyndighetens modell för kostnadsfördelning. Utifrån analys av verksamhetsplaner och prognoser för de kommande åren beräknas procentsatser för fördelning från och med 2013 och framåt. Denna kostnadsfördelning återspeglas i beräkningarna i utgiftsprognoserna och beräknade procentsatser framgår av tabellen ovan.

Trenden vad gäller kostnadsfördelningen har sedan myndighetsstarten pekat mot att AP-fondernas andel av finansieringen minskar på bekostnad av premiepensionssystemet. En anledning till detta är att avskrivningarna hos Försäkringskassan av de IT-stöd som togs fram i samband med pensionsreformen, som till övervägande del finansieras via AP-fonderna, blir i stort sett slutavskrivna under 2015 samtidigt som våra egenutvecklade IT-stöd, inklusive driften av dessa, belastar samtliga finansieringskällor med en mer jämn fördelning. Att inte anslagsfinansieringen påverkas på samma sätt som finansieringen via premiepensionssystemet beror på att premiepensionssystemet hela tiden växer i omfattning vad gäller antal sparare, förvaltad kapital, antal pensionärer och belopp som betalas ut. För inkomst- och tilläggspension (AP-fonderna) är volymerna relativt oförändrade medan garantipensionen (anslag) visar på minskade volymer framöver. Att anslagsfinansieringens andel tar ett kliv nedåt 2014 följer av att satsningen på den samlade strategin för pensionsprognos till alla endast till mycket liten andel finansieras via anslagsmedel.

Totala kostnader – 2013-års priser

För att tydligare visa på vilka delar av verksamheten som ökar respektive minskar i kostnad görs ytterligare analys av de totala förvaltningskostnaderna nedan där prognostiserade förvaltningskostnader anges i fasta priser.

2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

Tabell 2:1.5 - Totala förvaltningskostnader Beloppen i 2013-års priser, 1000-tal kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Total förvaltningskostnad	1 296 083	1 383 943	1 357 083	1 367 983	1 367 983
Varav Anslagsmedel	521 223	527 502	520 148	522 415	521 450
AP-fonderna	477 491	531 401	512 616	515 818	515 778
Premiepensionsfonderna	297 368	325 039	324 318	329 750	330 755

Analys

Att den totala förvaltningskostnaden går ner 2013 beror på att kostnaderna för IT-stöden hos Försäkringskassan minskar. Dessutom har en anpassning till minskade budgetramar gjorts till följd av att de medel som vi erhållit sedan myndighetsstarten för att hantera ärendebalanser successivt trappats av. Även viss effekthemtagning från de utvecklingsinsatser som pågår bedöms kunna göras under perioden. Sammantaget ger dessa förändringar en kostnadsminskning.

Den nivåhöjning, delvis av tillfällig karaktär, som syns i de totala förvaltningskostnaderna från 2014 beror på nämnda satsning kring startegin för pensionsprognos till alla. Under perioden beräknas det även ske en kostnadsförskjutning till följd av pågående utvecklingsarbete. Denna förskjutning sker från ärendehandläggande personal till kostnader för drift och förvaltning av IT-system men sammantaget beräknas dessa kostnader ta ut varandra.

Räntekontokredit (enligt 7 kap 4 § budgetlagen)

Pensionsmyndighetens räntekontokredit är avsedd för såväl skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet som kreditutrymme för förvaltningskostnader som innefattar de tre finansieringskällorna. Räntekontokrediten för Pensionsmyndigheten täcker därmed fyra delar. Förvaltningskostnader som finansieras via premiepensionssystemet ökar belastningen av den ackumulerade räntekontokrediten med ca 25 miljoner kronor månatligen fram till den månad då det faktiska avgiftsuttaget görs från premiepensionsspararnas konton. 2013 gjordes avgiftsuttaget den 18-19 maj.

Krediterna för administrationskostnader finansierade via anslag och AP-fondsmedel används endast vid behov.

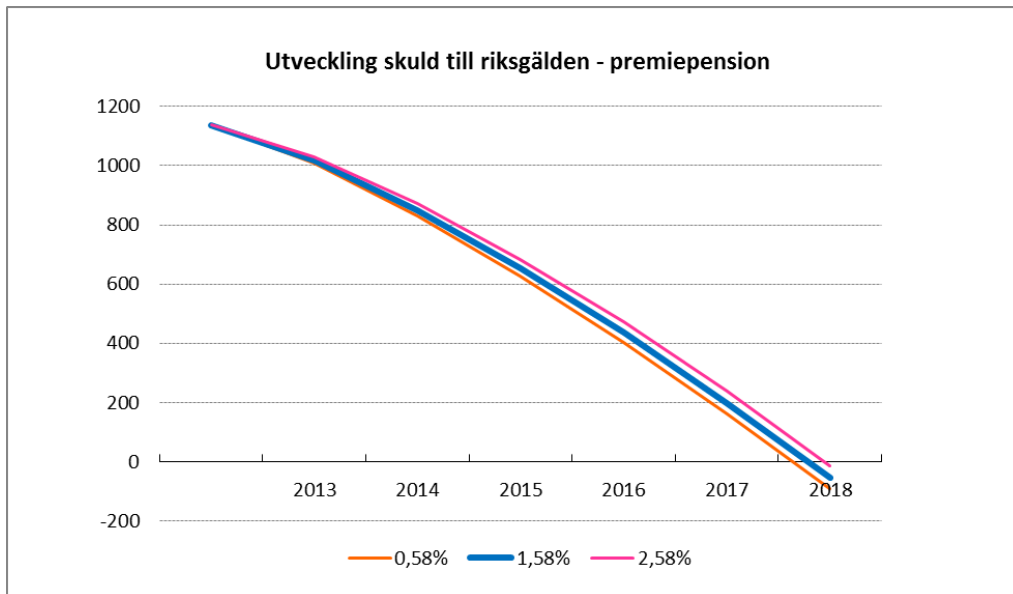
Nedan redovisas den ackumulerade skulden till Riksgälden avseende räntekontokredit vid utgången av respektive år till den del den avser uppbyggnaden av premiepensionssystemet.

Tabell 2:1.6 - Skuldprognos avseende uppbyggnaden av premiepensionssystemet. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

År	2013	2014	2015	2016	2017
Belopp tkr	1 018 419	850 770	653 460	437 310	198 796

Följande diagram visar en prognos över skuldens utveckling fram till år 2018 då den ska vara helt återbetald.

2013-07-26

De tre kurvorna i diagrammet illustrerar ackumulerad skuld vid olika antaganden om räntans storlek för de lån som finns hos Riksgälden. Nuvarande genomsnittlig ränta är 1,58 % (rörliga och bundna lån).

Analys

Skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet ska amorteras på ett rättvist sätt mellan generationerna och vara återbetald 2018. Som underlag för detta finns en modell där beräknade avgifter matchar kostnader och amorteringar. Storleken på de årliga amorteringarna är främst beroende på värdet på pensionsspararnas tillgångar. Diagrammet ovan visar att skulden är återbetald 2018 med angivna förutsättningar.

Särskild kredit (enligt 7 kap 6 § budgetlagen)

För att klara likviditetsbehovet i fondhandeln behövs en särskild kredit. Krediten har sedan myndighetsstarten 2010 uppgått till 9 000 miljoner kronor.

Analys

Under 2011 utnyttjades krediten som mest under en enskild dag med ca 7 225 miljoner kronor (2011-10-21) och under 2012 den 4 juli med ca 4 435 miljoner kr. Hittills under 2013 är det maximala nyttjandet av krediten 329 miljoner kronor den 17 maj.

Behovet av den särskilda krediten är beroende av antalet fondbyten, pensionsspararnas behållning och i vilka fonder som handel sker. Användningen av kreditramen ökade fram till 2011 med en toppnotering strax innan möjligheten för förvaltningsbolag att göra automatiska massfondbyten stoppades. Även om förvaltningsbolagens möjlighet att genomföra många samtidigt fondbyten för sina kunder stoppats kan fortfarande stor belastning av krediten komma att förekomma till exempel vid osäkerhet på finansmarknaden. Ett arbete pågår med att utvärdera behovet av framtida kreditbehov.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

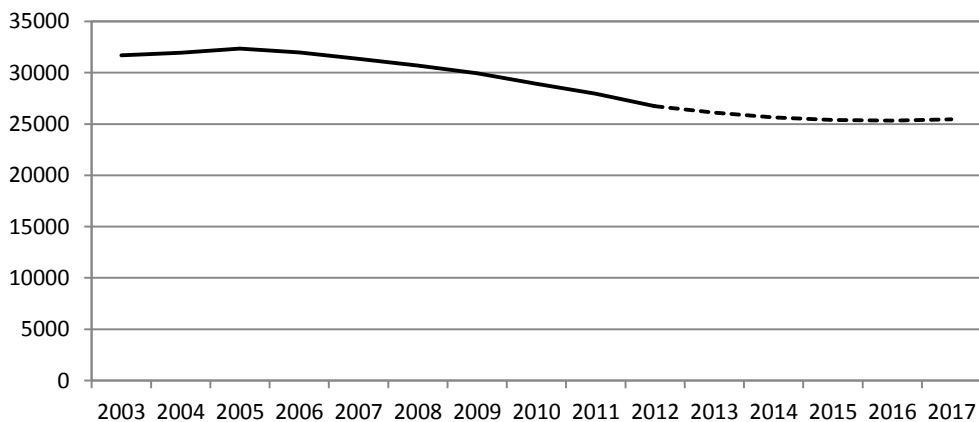
2013	2014	2015	2016	2017
873 300	841 200	838 300	849 200	871 300

Analys

För år 2013 beräknas att utgifterna för barnpension blir 745 miljoner kronor och att utgifterna för efterlevandestöd blir 128 miljoner kronor.

Antalet pensionstagare med barnpension eller efterlevandestöd beräknas minska sakta till och med 2016 eftersom antalet barn i tonåren beräknas minska. De flesta som har barnpension är över 12 år. Dessutom har antalet dödsfall hos vuxna i åldrarna 25 – 55 år minskat under de senaste åren. SCB har i sin befolkningsprognos en fortsatt minskning av dödsriskerna för dessa åldrar.

Antal pensionstagare med barnpension eller efterlevandestöd, utfall och prognos

Medelbeloppet för barnpension påverkas av inkomstindex. Inkomstindex har ökat med 3,7 procent år 2013 vilket innebär att en inkomstgrundad barnpension har räknats upp med ungefär 2,1 procent. Medelbeloppet för barnpensioner beräknas dock öka obetydligt år 2013. Nybeviljade barnpensioner är lägre än de som finns i beståndet. Även för kommande år beräknas ökningstakten för medelbeloppet bli måttlig. Medelbeloppet beräknas bli 32 500 kronor år 2013 och beräknas öka till 33 200 kronor år 2017.

Medelbeloppet för efterlevandestöd, som främst påverkas av prisbasbeloppet, beräknas öka från 14 100 år 2013 till 14 700 år 2017.

2013-07-26

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2013.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Föregående prognosbelopp	881 700	852 800	851 000	861 200	880 900
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	-2 300	-2 700	-900	+2 900
Volym- och strukturförändringar	-8 400	-9 300	-10 000	-11 100	-12 500
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	873 300	841 200	838 300	849 200	871 300
Differens i 1000-tal kronor	-8 400	-11 600	-12 700	-12 000	-9 600
Differens i procent	-1,0	-1,4	-1,5	-1,4	-1,1

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för inkomstindex har sänkts för åren 2014 – 2016 men höjts för 2017 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Prognosen för prisbasbeloppet har sänkts för alla år 2014 – 2017.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för både antalet barnpensioner och antalet efterlevandestöd har sänkts. Antalet personer med dessa förmåner tenderar att bli färre i år än enligt tidigare prognoser.

1:7 Pensionsrätt för barnår

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Anslag (= tillgängliga medel=anslagsbelastning)	6 467 652 ¹	6 769 405	6 461 100	6 775 400	7 001 900
Preliminär avgift	6 033 262 ¹	-	-	-	-
Reglering, avser förhållanden tre år tidigare	434 390	554 705	30 400	70 400	-
Prognostiserad avgift för respektive år	6 101 626	6 214 700	6 430 700	6 705 000	7 001 900

1 Fastställd av riksdag eller regering.

Anslaget omfattar statliga ålderspensionsavgifter för barnår rätt till personer med barn under 5 år (adoptivbarn utgör ett undantag och pensionsrätten för dem beräknas från det datum när föräldern/föräldrarna får omvårdnaden vilket kan leda till att barnets ålder förskjuts till 10-års-åldern).

Den statliga ålderspensionsavgiften består av två delar: preliminär avgift som baseras på den beräknade pensionsrätten för barnår och ett regleringsbelopp som täcker avvikelserna mellan det preliminära belopp som tagits ut och faktisk avgift. Regleringen äger rum tre år efter det att det preliminära beloppet tas ut.

Analys

För försäkrad förälder till små barn i åldern 0-4 år och/eller med adoptivbarn som inte uppnått 11-årsåldern, fastställs det pensionsgrundande beloppet som det förmånligaste av följande tre beräkningsalternativ:

1. En utfyllnad till den enskildes pensionsunderlag året före barnets födelse/året då adoptivbarnet är i adoptivföräldrars vård.
2. En utfyllnad till 75 procent av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för alla försäkrade under 65 år.
3. Ett fast belopp på ett inkomstbasbelopp.

Prognosen påverkas dels av antalsutvecklingen av barn huvudsakligen i åldern 0-4 år, dels av utvecklingen av medelbelopp som beräknas i de olika beräkningsalternativen. Medelbeloppen påverkas i sin tur av timlöneutvecklingen, inkomstbasbeloppets utveckling och utvecklingen av den pensionsgrundande inkomsten.

På sikt antas att en allt mindre andel, knappt 46 procent år 2017, kommer att få sin barnår rätt enligt utfyllnadsalternativen (alternativ 1 och 2).

Anslagsbeloppet år 2013 är 6 468 miljoner kronor inklusive ett regleringsbelopp på 434 miljoner kronor. För år 2014 beräknas anslagsbelastningen bli 6 769 miljoner till följd av att löneutvecklingen ökar med cirka 3 procent och att antalet barn i åldern 0-4 år ökar. År 2015 beräknas en tillfällig minskning ske i anslagsbeloppet på grund av att regleringsbeloppet beräknas minska. Anslagsbelastningen beräknas öka från och med år 2016 och växer i takt med löneutvecklingen, cirka 3 procent och ökningen av antalet barn i ålder 0-4 år på cirka 1,5 procent åren 2016 och 2017. År 2017 överstiger anslaget 7000 miljoner kronor.

2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2013.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2014	2015	2016	2017
Föregående prognosbelopp	6 781 905	6 469 700	6 783 800	6 999 700
Överföring till/från andra anslag	–	–	–	–
Ändrade makroekonomiska antaganden	-12 500	-8 600	-5 100	+2 200
Volym- och strukturförändringar	–	–	–	–
Ny regel	–	–	–	–
Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare	–	–	-3 300	–
Differens mot förslag i budgetproposition	–	–	–	–
Ny prognos	6 769 405	6 461 100	6 775 400	7 001 900
Differens i 1000-tal kronor	-12 500	-8 600	-8 400	+2 200
Differens i procent	-0,2	-0,1	-0,1	-0,0

Ändrade makroekonomiska antaganden

Antaganden om sänkta inkomstbasbelopp år 2014 och 2015 har en minskande effekt på anslagsbelastningen. Antagandet om höjt inkomstbasbelopp år 2017 höjer anslagsbelastningen detta år. Detta påverkar beräkningsalternativ 3. För beräkningsalternativ 1 och 2 påverkas utgifterna bland annat av antagandet om timlöneutveckling. Detta antagande var sänkt för 2013 vilket sänker utgiftsprognosen för alla prognosår.

Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare

Antaganden om något sämre timlöneutveckling för år 2013 påverkar beräkningarna av utfallen för detta år och genererar ett minskat regleringsbelopp för år 2016.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Prognos. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Pensioner från AP-fonderna	253 980 000	254 822 000	265 890 000	285 028 000	302 354 000
Övriga utgifter från AP-fonderna	2 797 000	2 908 000	2 970 000	3 046 000	3 126 000
Summa under utgiftstaket	256 777 000	257 730 000	268 860 000	288 074 000	305 480 000
Premiepensioner	3 402 000	4 480 000	5 604 000	6 917 000	8 470 000
Summa ålderspensionssystemet	260 179 000	262 210 000	274 464 000	294 991 000	313 950 000

De utgifter som redovisas i detta avsnitt omfattar den inkomstgrundade ålderspensionen, dvs. förmånerna tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Dessa förmåner finansieras via AP-fonderna och premiepensionssystemet. Även AP-fondernas administrationskostnader, förvaltningsavgifter och kostnadsersättningar till Pensionsmyndigheten och Skatteverket m.fl. ingår i de utgifter som redovisas. Dessutom ingår överföringar av pensionsrätter till de europeiska gemenskaperna enligt lag (2002:125).

Utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna ingår inte i statens budget. AP-fondernas utbetalningar och administrationskostnader m.m. redovisas ändå under statens utgiftstak. Premiepensionerna redovisas däremot inte under utgiftstaket.

Analys

Utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna ökade med 17 miljarder kronor år 2012. År 2013 beräknas utgifterna öka med 19 miljarder kronor men år 2014 med endast 2 miljarder kronor. Under åren 2015 – 2017 beräknas utgifterna öka med ungefär 17 miljarder kronor per år i genomsnitt. Variationerna förklaras i huvudsak av indexeringen av pensionerna, se avsnittet Prognoser för inkomstindex och balanstal.

Frånsett de variationer som orsakas av indexeringen ökar utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna. Utgiftsökningen beror på ett ökat antal ålderspensionärer, att en allt större andel av pensionärerna har inkomstgrundad ålderspension och att medelpensionen ökar eftersom nytillkommande pensioner i genomsnitt är högre än pensionerna i beståndet.

Antalet med inkomstgrundad ålderspension kan beräknas som summan av antalet tilläggspensioner för födda 1937 eller tidigare och antalet inkomstpensioner. Då bortses från dem som endast har premiepension. De har inte pension som sin primära inkomstkälla utan tar ut premiepension för att få tillgång till rabatter, t.ex. på kommunala färdmedel. I december 2012 var antalet med inkomstgrundad pension enligt denna definition 1 893 000. Det beräknas att detta antal har vuxit till 2 113 000 i december 2017.

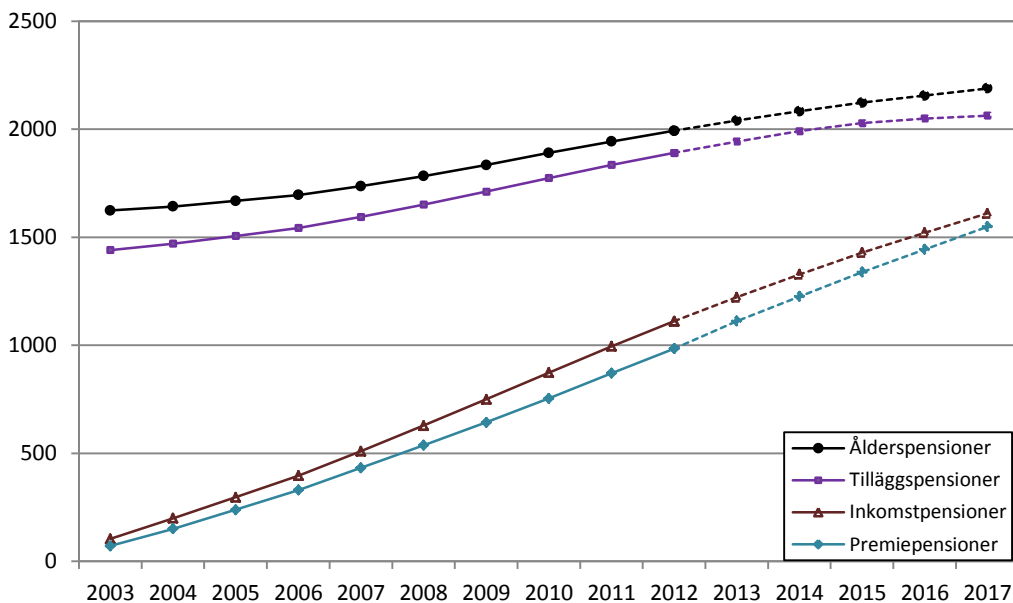
Antalet tilläggspensioner var 1 890 000 i december 2012 och beräknas vara 2 063 000 i december 2017. De som fyller 61 år från och med 2015 har inte rätt till någon tilläggspension.

Antalet inkomstpensioner var 1 111 000 i december 2012 och beräknas vara 1 611 000 i december 2017. Orsaken till den kraftiga ökningen är att allt fler födelseårgångar får rätt till denna förmån.

Antalet premiepensioner är färre än antalet inkomstpensioner trots att ungefär 13 000 personer endast har premiepension. De flesta av dem är yngre än 65 år. I december 2012 var det ungefär 120 000 pensionärer över 65 år som hade inkomstpension men ingen premiepension. Detta antal kommer troligen att minska i år. Antalet premiepensioner ökade med 21 000 i april 2013. Den vanliga ökningstakten är knappt 10 000 per månad. Den kraftiga ökningen i april beror med all säkerhet på att ett brev har skickats till pensionärer över 70 år utan premiepension men med intjänad premiepensionsrätt med en påminnelse om att de har rätt till premiepension. En del av dem som har inkomstpension men ingen premiepension har inte heller rätt till premiepension. Antalet premiepensioner var 985 000 i december 2012 och beräknas vara 1 549 000 i december 2017.

Diagrammet nedan visar hur antalet inkomstgrundade ålderspensioner har utvecklats sedan 2003 och hur antalet beräknas fortsätta att öka. Dessutom redovisas antalet ålderspensioner totalt (inklusive personer med endast garantipension).

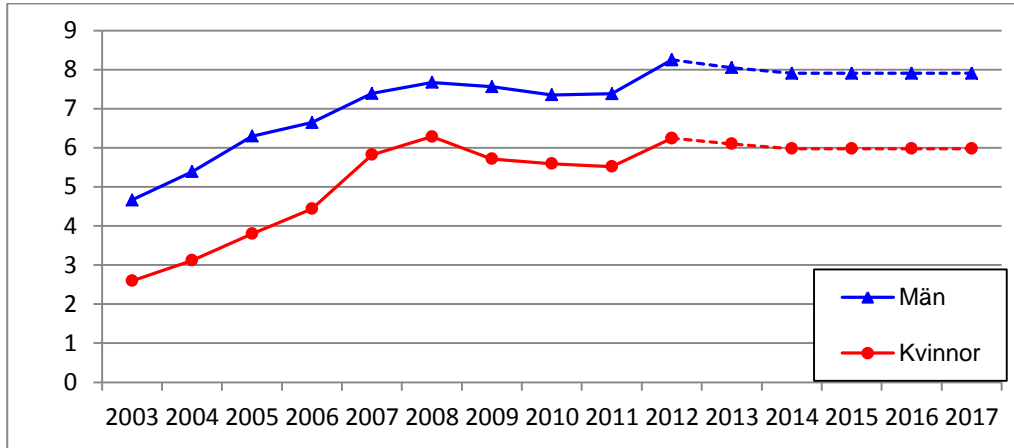
Antal ålderspensioner samt antal tilläggspensioner, inkomstpensioner och premiepensioner i december, 1 000-tal

Mellan 2002 och 2008 ökade antalet med tidigt uttag av ålderspension kraftigt. År 2009 skedde dock en uppbromsning av ökningstakten. Antalet och andelen 61-åringar med inkomstpension blev lägre 2009 jämfört med 2008. Mellan 2009 och 2011 sjönk denna andel ytterligare något. Antalet inkomstpensioner under 65 år ökade ändå dessa år eftersom antalet 63- och 64-åringar med inkomstpension ökade relativt kraftigt. Under 2012 ökade andelen 61-åringar med tidigt uttag igen.

Följande diagram visar hur andelen 61-åringar med inkomstpension har utvecklats och vilka antaganden som har gjorts för kommande år. Dessa antaganden har stor inverkan på prognosen över det totala antalet med tidigt uttag. För 2013 bedöms att andelen blir något lägre än för 2012, dock något högre än enligt föregående anslagsuppföljning. För åren efter 2013 antas att andelen blir något lägre än för 2013.

Andel 61-åringar med inkomstpension, % (bas: antal 61-åringar i befolkningen)

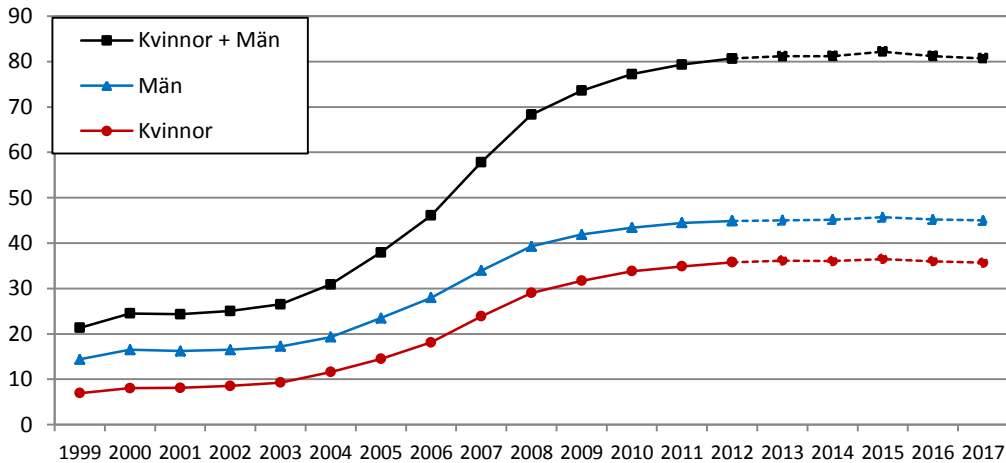
Det kan finnas flera skäl till att en person väljer att ta ut sin ålderspension före 65 års ålder. Några exempel:

- En del väljer att sluta att förvärvsarbete helt eller delvis före 65 års ålder. De väljer att i stället få sin försörjning från ålderspension, kanske i kombination med tjänstepension.
- Det finns personer som tar ut sin ålderspension tidigt och placerar pensionsbeloppet i kapitalförsäkringar eller andra sparformer samtidigt som de fortsätter att förvärvsarbete.
- En del personer med sjukersättning väljer att komplettera sjukersättningen med ålderspension.
- Personer som anser att de saknar arbetsförmåga av medicinska skäl men som ändå inte får sjukpenning eller sjukersättning
- Personer som är arbetslösa men inte har rätt till arbetslöshetsersättning
- En del väljer att gå i pension före 65 års ålder beroende på att maken/makan har pensionerat sig.
- En del slutar att förvärvsarbete helt eller delvis och tar ut ålderspension för att vårda sjuka anhöriga
- En del egenföretagare väljer att ta ut ålderspensionen tidigt för att få lägre egenavgifter

Pensioneringsbeteendet de senaste åren kan ha påverkats av till exempel konjunktur- och nedgångarna 2008 och 2012, balanseringen och de därmed sänkta inkomstpensionerna samt vissa regeländringar inom skattelagstiftningen och sjukförsäkringen. En nedgång i konjunkturer kan påverka pensioneringsbeteendet på flera sätt. Fler arbetslösa kan medföra att fler väljer tidigt uttag av ålderspension. Å andra sidan kan den ökade osäkerheten medföra att färre väljer att sluta förvärvsarbete ”i förtid” och att färre väljer att ta ut sin ålderspension för att placera beloppet i t.ex. kapitalförsäkringar.

Det diagram som följer visar antal inkomstpensioner (före 2004 tilläggspensioner) i åldern 61 – 64 år sedan 1999 samt en prognos till 2017.

Antal personer i december med inkomstpension (före 2004 tilläggspension) i åldern 61 – 64 år, 1 000-tal

Antalet personer som senarelägger pensionsuttaget till efter 65 år har också ökat relativt kraftigt. År 2008 var det drygt 12 000 personer som tog sent uttag av ålderspension, dvs. som var över 65 år när ålderspensionen nybeviljades. Detta antal hade ökat till 19 000 år 2010. De senaste åren har detta antal inte förändrats i någon större utsträckning.

Det är färre personer som tar sent uttag än tidigt uttag av ålderspension. De flesta som väljer sent uttag skjuter bara upp pensionsuttaget något eller några år medan antalet nybeviljade ålderspensioner med tidigt uttag är relativt jämnt fördelat mellan 61 och 64 år. Därför har tidigt uttag större effekt på utgifterna än sent uttag.

Medelbeloppen för inkomstpension och premiepension beräknas öka kraftigt, vilket bland annat beror på tjugondelsinfasningen av dessa förmåner. Medelbeloppet för inkomstpension påverkas också av indexering. Medelbeloppet för premiepension ökar beroende på att nya ålderspensionärer har kunnat arbeta in premiepensionsrätt under fler år än tidigare födelseårgångar. Medelbeloppet för premiepension påverkas även av börsutvecklingen med mera. Medelbeloppet för inkomstpension beräknas öka med mellan 4 och 11 procent per år 2013 – 2017. Medelbeloppet för premiepension ökar med mellan 14 och 22 procent per år enligt beräkningen.

Medelbeloppet för tilläggspension beräknas minska nästan varje år trots indexuppräknningar. Tjugondelsinfasningen medför att varje ny födelseårgång med ålderspension får en allt lägre tilläggspension i genomsnitt. Medelbeloppet påverkas också av att beståndet ålderspensionärer förändras. De som avlider har ofta färre intjänandeår jämfört med dem som tillkommer vilket har en höjande effekt på medelbeloppet.

År 2013 beräknas 71,9 procent av utbetalningarna utgöras av tilläggspension, 26,8 procent av inkomstpension och 1,3 procent av premiepension. År 2017 beräknas tilläggspensionens andel ha minskat till 57,2 procent. Inkomstpension beräknas då utgöra 40,1 procent av utbetalningarna och premiepension 2,7 procent. Under hela prognosperioden kommer således tilläggspension att stå för merparten av utgifterna för inkomstgrundad ålderspension. Detta beror på att personer födda 1937 eller tidigare bara har rätt till denna förmån och att de som är födda något av åren

2013-07-26

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2013-5

1938 – 1953 också har rätt till tilläggs pension, dock i minskande omfattning.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2013.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Föregående prognosbelopp	260 115 000	262 956 000	275 569 000	294 665 000	311 498 000
Varav utgifter under utgiftstaket	256 699 000	258 454 000	269 917 000	287 665 000	302 911 000
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	-660 000	-1 003 000	+499 000	+2 833 000
Volym- och strukturförändringar	-87 000	-281 000	-304 000	-360 000	-543 000
Ny regel	-	-	-	-	-
Förändring av överföringar till EG	0	0	0	0	0
Förändring av administrationskostnader	+165 000	+217 000	+250 000	+270 000	+279 000
Ny prognos utgifter under utgiftstaket	256 777 000	257 730 000	268 860 000	288 074 000	305 480 000
Förändrad prognos för premiepensioner	-14 000	-22 000	-48 000	-83 000	-117 000
Ny prognos	260 179 000	262 210 000	274 464 000	294 991 000	313 950 000
Differens i 1000-tal kronor	+64 000	-746 000	-1 105 000	+326 000	+2 452 000
Differens i procent	+0,0	-0,3	-0,4	+0,1	+0,8

Ändrade makroekonomiska antaganden

Inkomstpension och tilläggs pension påverkas främst av inkomstindex. Om balanseringen är aktiverad påverkas dessa pensioner av balansindex i stället för inkomstindex. Tilläggs pension påverkas även av prisbasbeloppet.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning har prognosen för balansindex sänkts för 2014 och 2015 men höjts för 2016 och 2017. Prisbasbeloppet har sänkts för alla åren 2014 – 2017.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för antalet med tidigt uttag har höjts något medan prognosen för antalet inkomstpensioner vid 65 och 66 år har sänkts. Sammantaget har antalsprognosen sänkts något.

Förändring för överföringar till EG

Prognosen för överföringar till EG:s tjänstepensionssystem är i stort sett oförändrad.

Förändring för administrationskostnader

Prognosen för AP-fondernas provisionskostnader har höjts ganska kraftigt. Även prognoserna för AP-fondernas interna administrationskostnader och prestationsbaserade avgifter har höjts. Prognosen för kostnadsersättningarna är oförändrad.

Förändrad prognos för premiepensioner

Antalet premiepensioner ökade kraftigt i april 2013 vilket beskrivits tidigare. I föregående anslagsuppföljning förväntades antalet öka lite mer än normalt under ytterligare några månader. Antalet ökade dock inte så mycket under maj och juni jämfört med vad som tidigare antogs. Prognosen för antalet premiepensioner har därför sänkts. Även prognosen för medelbeloppet har sänkts något på sikt.